

Foreløpige funn fra evalueringen av Nærmiljøprosjektet i Buskerudkommunene

Catherine Lorentzen & Ingun Stang, 2019

Mål for prosjektet

- Hovedmål: å utvikle gode nærmiljøer / lokalsamfunn som fremmer folkehelse
- Viktige delmål:
 - Involvere innbyggerne i avgjørelser knyttet til deres nærmiljøer som har betydning for deres helse
 - Styrke det lokale folkehelsearbeidet ved å supplere kunnskapsgrunnlaget med kvalitativ informasjon fra innbyggerne
 - Forankre den kvalitative informasjonen fra medvirkningsprosessene i kommunens folkehelseoversikt og planer
 - Kompetanseoverføring mellom fylkeskommuner, kommuner og kompetansemiljøer i lokalt folkehelsearbeid

Noen samarbeidende aktører...

- 8 fylkeskommuner med 40 kommuner
 - Buskerud: **Flesberg, Nore og Uvdal, Rollag**
- 7 høgskoler/universiteter og ett forskningsinstitutt
 - Buskerud: **Universitetet i Sørøst-Norge (USN)**, ved Faggruppe Helsefremmende arbeid, Institutt for sosial-, helse- og velferdsfag, Fakultet for helse- og sosialvitenskap
 - V/ førsteamanuensene Ingun Stang og Catherine Lorentzen

USNs rolle

- 1) «Følge-med»-rolle= dialogpartner underveis i prosjektperioden, jevnlig deltakelse på prosjektgruppemøter

- 2) Evaluator av prosjektet i tråd med bestilling fra Helsedirektoratet (HD):
 - 1) Medvirkningsmetodene
 - 2) Prosessen med å integrere innhentet kunnskap fra medvirkningsprosessene i folkehelseoversikt, planer og i implementering av tiltak
 - 3) Samarbeid og kompetansebygging i kommuneorganisasjonene

Metodetilnærming i evalueringen

- Spørreskjemaer med åpne spørsmål til:

1) Innbyggere som har deltatt i medvirkningsprosessene

2) Kommunalt ansatte som har

- medvirket i planlegging og gjennomføring av medvirkningsprosessene
- arbeidet med å integrere kunnskap fra medvirkningsprosessene i folkehelseoversikter, planer og som grunnlag for implementering av tiltak

3) Fylkeskommunalt ansatte som har medvirket i prosjektet

- Rapport ferdigstilles i mars 2019

Metodetilnærming - hvem har besvart hvilke typer spørsmål?

Målgruppe	Spørsmålstyper
Deltakere	Erfaringer fra deltakelse i medvirkningsmetodene
Involverte kommunalt ansatte	<ol style="list-style-type: none">1) Hvilke medvirkningsmetoder er gjennomført, og hvordan?2) Erfaringer fra planlegging og gjennomføring av metodene3) Hvordan er innhentet kvalitativ kunnskap integrert i oversikt over folkehelsen? Erfaringer med dette...4) Hvordan blir innhentet kvalitativ kunnskap brukt som grunnlag for planer og tiltak? Erfaringer med dette...5) Hvordan har fylkeskommunen ivaretatt kompetansebygging i kommunene?
Involverte fylkeskommunalt ansatte	Hvordan har fylkeskommunen ivaretatt kompetansebygging i kommunene?

Foreløpige hovedfunn

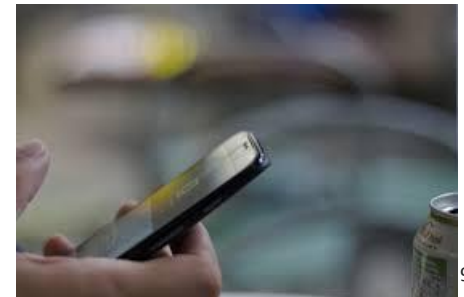
Om gjennomførte medvirkningsprosesser...

- En rekke ulike medvirkningsprosesser er gjennomført i Nore og Uvdal, Flesberg og Rollag i 2016-2018 for å involvere innbyggerne i utviklingen av bedre nærmiljøer
- Startet bredt i forhold til både geografi, tema og målgrupper, og avgrenset gradvis utover i prosjektperioden basert på valg av prioriterte innsatsområder og målgrupper
- Supplerte med tilpassede prosesser når alle i målgruppen ikke ble nådd tilstrekkelig
 - Eks. nye prosesser på arenaer der barn, unge og unge voksne befinner seg

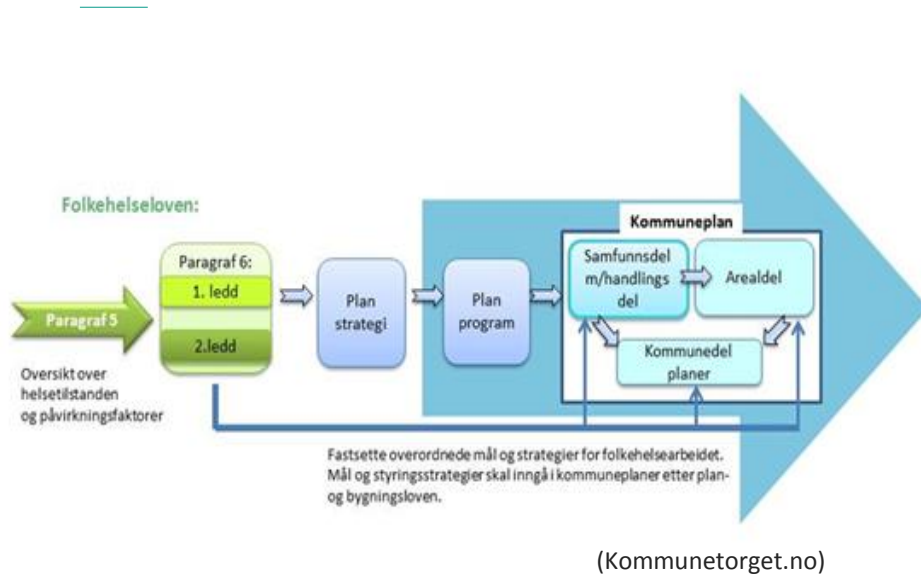

Om gjennomførte medvirkningsprosesser...

- Noen gjennomførte medvirkningsmetoder:
 - Tankefangst
 - Gjestebud
 - Kafemodell/workshop
 - Barnetråkk
 - Digital spørreundersøkelse

Om gjennomførte medvirkningsprosesser...

- De fleste medvirkningsprosessene igangsatt uavhengig av pågående planprosesser
- I siste fase av prosjektet er flere medvirkningsprosesser igangsatt som del av arbeid med planer
 - For eksempel for å få innspill til arbeidet med å utvikle kommuneplanens samfunnsdel i Nore og Uvdal – knyttet til arbeidet med å videreutvikle sentrumsdelen av kommunen

Gevinster fra medvirkningsarbeidet – styrket kunnskapsgrunnlag

- Samlet inn store mengder **kvalitativ** informasjon fra innbyggerne om forhold i deres nærmiljø som oppleves viktig for deres helse
 - Opplevs å være et viktig supplement til eksisterende kvantitativ informasjon som grunnlag for videre arbeid med å utvikle helsefremmende nærmiljøer

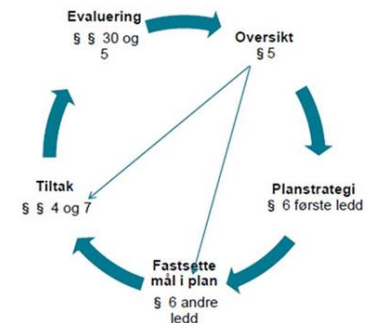
➡ Gir bedre informerte beslutninger

Gevinster fra medvirkningsarbeidet – kunnskap som grunnlag for raske tiltak eller mer langsiktig planlegging

- Noe av den kvalitative kunnskapen er benyttet som grunnlag for beslutninger om **tiltak** som enten er implementert eller er i ferd med å implementeres
- Noe av den kvalitative kunnskapen er innarbeidet i det langsiktige folkehelsearbeidet gjennom **forankring i folkehelseoversikt og i aktuelle kommunale planer og strategidokumenter**
 - Eks: Tverrfaglig strategidokument om barn og unges oppvekstvilkår, Økonomiplan, Temaplan for ferdselsårer
- Arbeidet med flere kommunale planer påbegynnes i innværende år (for eksempel kommuneplan i Flesberg), og prosjektlederne forventer forankring av ytterligere kvalitativ kunnskap fra gjennomførte medvirkningsmetoder i disse

Det systematiske folkehelsearbeidet

Gevinster fra medvirkningsarbeidet – om iverksatte og planlagte tiltak...

- Tiltak rettet direkte mot innbyggerne:
 - Eks:
 - Badeanlegg
 - Ungdomsklubb
 - Utendørs treningsapparater
 - «Bygdebil»
- Tiltak på struktur/organisatorisk nivå:
 - Eks:
 - Styrke ansattes kompetanse på mobilisering for nyskaping i lokalsamfunnet gjennom deltakelse i studie i Samfunnsentreprenørskap
 - Etablering av Ungdomsråd
 - Partnerskapsavtale med bygdelag og velforeninger
 - Frivillighetspolitikk

Andre gevinster fra Nærmiljøprosjektet...

- Kompetanseheving for involverte kommuneansatte:
 - Ift planlegging og gjennomføring av medvirkningsprosesser
 - Ift bearbeiding, analyse og formidling av kvalitative data
 - Kompetanseløft bl.a. gjennom deltakelse på nasjonale prosjektsamlinger med HD, eksternt leverte kurs og egen praktisering
- Bevissthetsøkning, holdningsendring og kompetanseheving ellers i kommuneorganisasjonen:
 - Ift folkehelsearbeid
 - Ift medvirkningsprosesser
 - Ift potensialet i å anvende kunnskap fra medvirkningsprosesser i det kommunale folkehelsearbeidet

Andre gevinster fra Nærmiljøprosjektet...

- Helsefremmende bieffekter for innbyggerne/deltakerne:
 - Stimulering til et bredere engasjement for eget nærmiljø, med flere innbyggerinitierte tiltak parallelt med prosjektet
 - Eks: bygdelag som jobbet for varm skolemat for kommunens skoleelever
 - Styrket følelse av identitet og tilhørighet
 - Styrket sosiale nettverk
 - Bedre kjennskap til det fysiske nærmiljøet (bl.a. turmuligheter)
 - Egenverdi – opplevelse av at deltakelse i seg selv kan være morsomt, engasjerende, interessant og lærerikt

Utfordringer og suksesskriterier i Nærmiljøprosjektet – om valg av medvirkningsmetoder...

- Vanskelig å nå alle i målgruppen gjennom enkeltmetoder
 - Kombinere flere tilnærminger og flere arenaer for å sikre representativitet – dvs fleksibilitet viktig
 - Bl.a. treffe folk der de er (eks JAFS)
- Større engasjement, mer aktiv deltakelse og bedre opplevelser ved prosesser
 - i mindre grupper
 - med kjente personer
 - der man er spesielt invitert
 - der temaet er konkret og avgrenset
 - der man føler seg berørt

«Fint at vi var få deltakere, da det er lettere å snakke!» (deltaker, Gjestebud)

Utfordringer og suksesskriterier i Nærmiljøprosjektet – om betydningen av rammene i medvirkningsmetodene for mulighet for tolkning og bruk av innkomne innspill

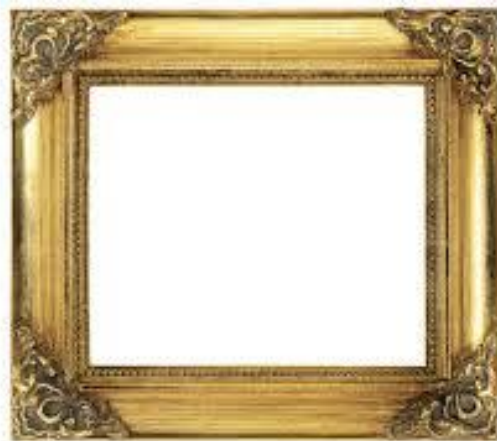
- Lettere å bearbeide, tolke og bruke innkomne innspill fra medvirkningsprosesser med
 - spisset tematisering
 - god tid (til diskusjoner og formulering av sammenfatninger)
 - ➔ fyldigere kvalitative data

versus

- bred tematisering
- begrenset med tid
- ➔ mer overfladiske data

Utfordringer og suksesskriterier i Nærmiljøprosjektet – hvordan motivere til deltakelse og langvarig engasjement?

- Mange deltakere er usikre på om deres stemmer vil bli hørt...
 - Klare rammer og forventningsavklaringer i forkant helt nødvendig for motivasjon til deltakelse, tillit til prosessene og langvarig engasjement
 - Tilbakemelding til deltakere og innbyggere generelt i etterkant

Utfordringer og suksesskriterier i Nærmiljøprosjektet – om nødvendigheten av forankring hos alle relevante aktører i kommunen...

- Det tverrsektorielle arbeidet om folkehelse, inkludert medvirkningsperspektivet og forankringen av medvirkningsbasert kunnskap i planer, har opplevdes noe utfordrende
 - Essensielt med god **forankring** av medvirkningsarbeidet i de ulike kommunale sektorene, i kommuneadministrasjonen og blant politikerne for at innkomne innspill skal tas hensyn til
- Krever informasjon til, involvering av og **samarbeid** med aktuelle personer og grupper, spesielt de som jobber med utformingen av planer!

Utfordringer og suksesskriterier i Nærmiljøprosjektet – om viktigheten av å institusjonalisere medvirkningstankegangen...

- Delvis frikjøp av lokale prosjektledere opplevdes helt nødvendig for å kunne planlegge, gjennomføre og følge opp medvirkningsprosessene lokalt
 - Kontinuerlig fokus på medvirkningsperspektivet i kommunenes folkehelsearbeid krever institusjonalisering
- ➔ egen strategi + «demokratikoordinator» + ressurser til gjennomføring?

Utfordringer og suksesskriterier i Nærmiljøprosjektet – om nytten av støtte og kompetanseoppbyggende tiltak fra fylkeskommunen...

- God støtte fra fylkeskommunen styrker mulighetene for å lykkes
 - Veiledning og rådgivning ved aktiv deltakelse i prosjektet av både folkehelse- og planavdeling
 - Tilrettelegge for kompetanseøkning, gjennom økonomiske tilskudd til deltakelse på kurs/studier og ved brobygging til kompetansemiljøer

Takk for oppmerksomheten!

